2024/1995

22.7.2024

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2024/1995,

19. juuli 2024,

milles käsitletakse Portugali veinisektori turuhäirete kõrvaldamiseks ettenähtud erakorralise destilleerimise ajutist meedet turustusaastal 2024/2025

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, ([1]) eriti selle artikli 219 lõiget 1 koostoimes artikliga 228,

ning arvestades järgmist:

(1) Selleks et ennetada liidu veiniturul 2023./2024. turustusaastal tekkida võivaid turuhäireid, võttis komisjon vastu delegeeritud määruse (EL) 2023/1225, ([2]) millega võimaldati muu hulgas veini erakorralist destilleerimist teatavates liikmesriikides. Meetme eesmärk oli vähendada teatavates liidu peamistes veinitootmispiirkondades registreeritud ülemääraseid varusid, mis puudutasid eelkõige punaseid ja roosasid veine ning mille teke oli tingitud varasemate aastate erinevate kriiside kumulatiivsest mõjust, samuti üleüldisest veinitarbimise vähenemisest liidus ning ka ekspordimahtude vähenemisest, mille põhjustas tarbijate poole pealt kõrge inflatsioon ja veinitootjate poole pealt suured kulud.

(2) Selle tulemusena kõrvaldati kuues veini tootvas liikmesriigis (Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Ungari ja Portugal) turult üle 3,5 miljoni hektoliitri punaseid ja roosasid veine. Sellises koguses veini kõrvaldamine ja veini tootmise vähenemine liidus 2023. aastal (– 10,5 % võrreldes eelmise aastaga) ja olulistes veini tootvates liikmesriikides (–24 % Itaalias ja –21 % Hispaanias) on käesolevaks turustusaastaks aidanud üldiselt luua tasakaalustatuma turu, seda isegi arvestades, et turuolukord kogu liidus on endiselt ebakindel.

(3) Seevastu suurenes veini tootvate liikmesriikide hulgas just Portugalis saagikoristus 2023. aastal kõige rohkem (eelmise aastaga võrreldes + 10 % ja kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega punaste veinide segmendis + 15 %) ning Portugali veinide kogutoodang oli ligikaudu 7,5 miljonit hektoliitrit. Samal ajal on kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega Portugali punaste veinide omamaine müük siseturul kuni 2024. aasta märtsini vaid vähesel määral (+ 2,3 %) taastunud, seda võrreldes 2023. aasta sama perioodiga, ning eksport kuni 2024. aasta aprillini vähenenud – 1,5 %. See olukord on koormav eelkõige kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega Portugali punaste veinide turusegmendis, mille varude tase suureneb 2024. aasta juuliks 2023. aastaga võrreldes hinnanguliselt 29 % ja eelneva viie aasta tuletatud keskmisega võrreldes 46 %.

(4) Varude kumuleerumine avaldab hindadele Portugali veiniturul märkimisväärset survet. Kui kiiresti meetmeid ei võeta, ähvardab olukord 2024. aasta saagikoristuse järgselt omamaist veiniturgu veelgi häirida, kuna veinitootjatel ei ole uue veinitoodangu jaoks ladustamisvõimsust ja nad on sunnitud veini müüma veelgi madalamate hindadega. Praegune surve Portugali veiniturul ja Portugali tootjate kiireloomuline vajadus teha uue saagi jaoks piisavalt ladustamisruumi võib teatud määral mõjutada ka teiste liikmesriikide veiniturge, kuhu võib jõuda osa Portugali jaoks üleliigsest, madala hinnaga müüdavast veinist, seda nii kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähisega veini kui ka ilma vastava päritoluta Portugali veini puhul.

([1]) ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/ojb.

([2]) Komisjoni 22. juuni 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/1225 ajutiste erakorraliste meetmete kohta, millega tehakse erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 teatavatest sätetest, et kõrvaldada teatavate liikmesriikide veinisektoris esinevad turuhäired, ja millega tehakse erand komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2016/1149 (ELT L 160, 26.6.2023, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1225/oj).

(5) Kui Portugali veiniturult kõrvaldatakse kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega punaste veinide ehk kõige enam mõjutatud turusegmendi varude mahust teatav osa, peaks see aitama Portugalil kõrvaldada turu tasakaalustamatust ja vältida seda, et praegused häired muutuvad Portugalis tõsisemaks, viivad pikaajalisema kriisini või levivad teistesse liikmesriikidesse. Hoolimata 2023. aastal vastu võetud meetmest on kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega punaste veinide varu Portugalis 2024. aasta juuli lõpuks eeldatavasti 2,25 miljonit hektoliitrit suurem kui eelmise aasta rekordtase, mis moodustab 63 % kogu keskmisest saagist. Nende veinikategooriate kumuleeritud varud on jooksva turustusaasta lõpuks kaks ja pool korda suuremad kui 2023. aastal toodetud kogus, kuid keskmiselt peaksid veini varud turustusaasta lõpul olema keskmisest saagist kaks korda väiksemad.

(6) Turusurve vähendamiseks oleks vaja kõrvaldada vähemalt 15 % varude kasvust, mis on ligikaudu 340 000 hektoliitrit. Kui hüvitis oleks 20 % madalam hiljutistest turuhindadest, vajaks meede umbes 15 miljonit eurot. Portugal on teatanud, et tal ei ole võimalik kõrvaldada turult ülearust veinikogust määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 216 kohase riikliku toetuse abil. Kõik muud määruse (EL) nr 1308/2013 kohased meetmed tunduvad olevat ebapiisavad või sobimatud. Seepärast on asjakohane kasutada põllumajandusreservi, et kasutada Portugalis sihtotstarbeliselt erakorralise destilleerimise meedet.

(7) Konkurentsimoonutuste vältimiseks ei tohiks lubada saadud alkoholi kasutamist toiduaine- ja joogitööstuses, vaid üksnes tööstuslikel eesmärkidel, sealhulgas desinfitseerimiseks ja farmaatsiatoodetes ning energia saamiseks. Selleks et vältida kõnealuse erakorralise meetme rakendamisest tuleneda võivat kuritarvitamist või ülemäärast hüvitamist, on asjakohane nõuda, et asjaomane liikmesriik suunaks meetme üksnes neile veinikategooriatele, mille turul esineb suur tasakaalustamatus, ning kehtestaks makstavale hüvitisele piiri, mis on vastavatest hiljutistest turuhindadest madalamal tasemel.

(8) Selleks et suurendada sellele erakorralise destilleerimise meetmele eraldatavate liidu rahaliste vahendite tõhusust, peaks lubama Portugalil täiendada liidu finantsabi riiklike maksetega kuni 200 % ulatuses käesoleva määrusega ette nähtud liidu toetusest.

(9) Portugal peaks edastama komisjonile üksikasjaliku teabe käesoleva määruse rakendamise kohta, et liit saaks jälgida käesoleva määrusega kehtestatud meetme tõhusust.

(10) Eelarvega seotud põhjustel peaks liit rahastama kulusid, mida Portugal käesolevas määruses sätestatud meetme rakendamisega seoses kannab, üksnes juhul, kui sellised kulud on tehtud teatavaks rahastamiskõlblikkuse kuupäevaks. Kõnealuse erakorralise meetme alusel antav toetus tuleks välja maksta 30. aprilliks 2025.

(11) Kuna pärast 30. aprilli 2025 makseid teha ei tohi, ei kohaldata komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/127 ([3]) artikli 5 lõiget 2, millega nähakse ette pärast tähtaega tehtavate igakuiste maksete proportsionaalne vähendamine.

(12) Liidu finantshuvide kaitsmiseks peavad erandkorras võetava erakorralise destilleerimise meedet kohaldava liikmesriigi pädevad asutused kontrollima vastavust käesolevas määruses sätestatud tingimustele ja nõuetele.

(13) Tungiva kiireloomulisuse tõttu, võttes arvesse turuhäirete püsimist ja lühikest aega, mis Portugalil on käesolevas määruses sätestatud meetme rakendamiseks enne eelseisvat saagikoristust 2024. aasta septembris, on vaja võtta viivitamata meetmeid ja kõrvaldada veini ülemäärane pakkumine turult võimalikult kiiresti. Vastasel juhul halveneks turuolukord veelgi ja praegune tasakaalustamatus kanduks üle uude turustusaastasse, mis võib Portugalis põhjustada pikaajalise kriisi, mis võib mõjutada ka teiste liikmesriikide veiniturge. Seetõttu võib meetmete edasilükkamine vähendada selle tõhusust Portugali veinituru stabiliseerimisel.

([3]) Komisjoni 7. detsembri 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/127, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 makse- ja muid asutusi, finantsjuhtimist, raamatupidamisarvestuse kontrollimist ja heakskiitmist, tagatisi ja euro kasutamist käsitlevate eeskirjadega (ELT L 20, 31.1.2022, lk 95, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/127/oj).

(14) Pidades silmas eelmainitud kiireloomulisi põhjuseid, tuleks käesolev määrus vastu võtta määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 228 sätestatud kiirmenetlusega.

(15) Lähtuvalt vajadusest võtta viivitamatuid meetmeid, peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Liidu rahastamine ja riiklikud maksed

1. Portugalile tehakse kättesaadavaks liidu rahaline toetus, mille kogusumma on 15 000 000 eurot ja millega toetatakse artiklis 2 sätestatud ajutist erakorralise destilleerimise meedet käesolevas määruses sätestatud tingimustel.

2. Lõikes 1 osutatud rahalist toetust eraldatakse objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel ning tagades, et toetusena tehtavad maksed ei põhjusta turu- ega konkurentsimoonutusi.

3. Lõikes 1 osutatud kulud, mida Portugal kannab artiklis 2 osutatud meetme maksete tegemisel, on liidu toetuse tingimustele vastavad üksnes siis, kui need maksed on tehtud hiljemalt 30. aprilliks 2025.

4. Portugal võib artiklis 2 sätestatud meedet täiendavalt rahastada riiklike maksetega, mis ulatuvad kuni 200 %-ni käesoleva artikli lõikes 1 osutatud liidu rahalise toetuse summast.

Artikkel 2

Veini ajutine erakorraline destilleerimine

1. Toetust võib anda Portugali mandriterritooriumil toodetud ja kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega punaste veinide destilleerimiseks vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 II osa II jaotise I peatüki 2. jaole.

2. Alkoholi, mis saadakse toetatud destilleerimisel, millele on osutatud lõikes 1, kasutatakse üksnes tööstuslikul eesmärgil, sealhulgas desinfitseerimiseks või farmaatsiatööstuses, või energia saamiseks, et vältida konkurentsi moonutamist.

3. Lõikes 1 osutatud toetust saavad viinamarjakasvatajad, kes toodavad või turustavad määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa II osas loetletud viinamarjasaadusi, veinisektori tootjaorganisatsioonid, veinikooperatiivid, kahest või rohkemast tootjaorganisatsioonist koosnevad liidud või tootmisharudevahelised organisatsioonid või viinamarjasaaduste destilleerijad.

4. Toetuskõlblikud on üksnes kulud, mida kantakse veini tarnimisel destilleerijateni ja selle veini destilleerimisel. Käibemaks ei ole toetuskõlblik. Käesoleva meetme kohaselt destilleeritav vein peab vastama liidus turustamise nõuetele ning kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide asjakohastele tootespetsifikaatidele.

5. Portugal võib kehtestada käesoleva meetme raames toetusesaajatele prioriteetsuskriteeriumid. Sellised prioriteetsuskriteeriumid peavad olema objektiivsed ega tohi olla diskrimineerivad.

6. Portugal võib ette näha, et kuni 80 % erakorralise destilleerimise toimingu toetusest, mis on hõlmatud käesoleva artikli kohaselt esitatud taotluse ja heakskiidetud toetusega, makstakse toetusesaajatele ette, tingimusel et toetusesaaja on esitanud liikmesriigile pangatagatise või samaväärse tagatise, mis on vähemalt võrdne kõnealuse ettemakse summaga. Et selline toiming oleks rahastamiskõlblik, tehakse toetuse lõppmakse enne artikli 1 lõikes 3 osutatud kuupäeva.

7. Portugal kehtestab lõikes 1 osutatud toetuse taotlemise korra ja meetme rakendamise kontrolli eeskirjad, mis hõlmavad järgmist:

a) füüsilised või juriidilised isikud, kes võivad taotlusi esitada;

b) taotluste esitamise ja valimise kord, sealhulgas vähemalt taotluste esitamise tähtajad ning iga kavandatud tegevuse sobivuse läbivaatamise ning ettevõtjatele valikumenetluse tulemustest teatamise tähtajad;

c) vastavuse kontrollimine lõikes 4 osutatud toetuskõlblikke tooteid ja kulusid käsitlevatele sätetele ning prioriteetsuskriteeriumidele, juhul kui neid kohaldatakse;

d) selliste taotluste valimine, mille puhul on vähemalt arvestatud igale prioriteetsuskriteeriumile (kui neid kohaldatakse) omistatud koefitsiendiga;

e) ettemaksete tegemise kord ja tagatised;

f) destilleerimistoimingute, destilleeritud veinide toetuskõlblikkuse ja toodetud alkoholi kasutamise järelevalve ja kontroll.

8. Portugal määrab piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel kindlaks toetusesaajatele antava toetuse summa. Toetuse summa ei tohi ületada 80 % madalaimast keskmisest kuuhinnast, mis registreeriti vastavalt kas asjaomases piirkonnas või Portugali mandriterritooriumil 2023./2024. turustusaastal ja tootmise tasandil iga toetuskõlbliku veini kategooria puhul, mille suhtes meedet kohaldatakse. Kui registreeritud turuhinnad ei ole kättesaadavad, võib Portugali pädev asutus need hinnad määrata parimate kättesaadavate andmete põhjal.

Artikkel 3

Teated ja kontrollid

1. Portugal edastab komisjonile 31. augustiks 2024 järgmise teabe:

a) piirkonnad, kus artiklis 2 osutatud meedet kohaldatakse;

b) artikli 2 lõigete 4 ja 8 kohaselt kohaldatavad hüvitissummad piirkondade ja toetuskõlblike veinide liikide kaupa, kui see on asjakohane, ning nende põhjendused;

c) hinnangulised destilleeritavad kogused;

d) riiklike maksete summa, mis tuleb kulutada kooskõlas artikli 1 lõikega 4.

2. Portugal edastab komisjonile 30. juuniks 2025 järgmise teabe:

a) turult kõrvaldatud veinikogused iga piirkonna ja toetuskõlbliku veini liigi kohta;

b) käesoleva määruse kohaselt tarnitud ja destilleeritud veinist toodetud alkoholi kogused;

c) artikli 1 lõikes 1 osutatud liidu eraldatud rahalise toetuse summa;

d) artikli 1 lõikes 4 osutatud riiklike maksete summa, mis vastab turult kõrvaldatud veini maksete summale.

3. Käesolevas artiklis osutatud teated komisjonile edastatakse vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2017/1183 ([4]).

4. Seoses käesolevas määruses sätestatud erandkorras tehtava erakorralise destilleerimisega teevad liikmesriikide pädevad asutused kõik vajalikud kontrollid, et kontrollida veinide toetuskõlblikkust ja vastavust kõigile kohaldatavatele tingimustele ja nõuetele.

5. Käesoleva määruse alusel toetatavate erakorralise destilleerimise toimingute rakendamise järgsed kohapealsed kontrollid peavad olema süstemaatilised.

([4]) Komisjoni 20. aprilli 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1183, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1307/2013 ja (EL) nr 1308/2013 seoses komisjonile edastatava teabe ja dokumentidega (ELT L 171, 4.7.2017, lk 100; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2017/1183/oj).

Artikkel 4

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 19. juuli 2024

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN